

18. Pushkin, A.A., Samoylenko, V.M., Shishka, R.B. et al. (1996), *Grazhdanskoe pravo Ukrainy : ucheb. dlya vuzov sistemy MVD Ukrainy : v 2 ch.* [Civil Law of Ukraine : college textbook for MIA of Ukraine system : in 2 vol.], vol. 1, Osnovy, Kharkiv, Ukraine ; Shevchenko, Ya.M. (editor) (2003), *Tsyvilne pravo Ukrayiny : Akademichnyi kurs : u 2 t.* [Civil Law of Ukraine : Academic course: in 2 vol.], vol. 1 : *Zahalna chastyna : pidruch.* [General part : textbook], Publishing House of «In Yure», Kyiv, Ukraine.

УДК 349.2: 378.12

КОЛІЗІЙНІ НОРМИ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ

Кравчук П.С., аспірант

*Хмельницький університет управління та права,
вул. Героїв Майдану, 8, м. Хмельницький, Україна
Kravchuk.pavel.88@mail.ru*

Статтю присвячено питанням реалізації трудових правовідносин, ускладнених іноземним елементом, у сфері наукових досліджень і підбору адекватних колізійних прив'язок для їх регулювання. Визначено характерні риси здійснення трудової діяльності у сфері міжнародних морських досліджень: гуманістичний характер, системність і різновекторність, варіативність. Встановлено, що колізійне регулювання трудових правовідносин, ускладнених іноземним елементом, які виникають під час здійснення морських наукових досліджень, найбільш доцільно здійснювати з використанням *lex banderae* (*lex flagi* – закон прапора) та *lex delegationis* (закон делегування, відрядження).

Ключові слова: трудові відносини, ускладнені іноземним елементом, ускладнені іноземним елементом трудові відносини у сфері наукових досліджень, міжнародні морські дослідження, колізійне регулювання трудових відносин, ускладнених іноземним елементом, колізійні прив'язки.

КОЛЛИЗИОННЫЕ НОРМЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ НАУЧНЫХ РАБОТНИКОВ

Кравчук П.С.

*Хмельницький університет управління та права, вул. Героїв Майдана, 8, м. Хмельницький, Україна
Kravchuk.pavel.88@mail.ru*

Статья посвящена вопросам реализации трудовых правоотношений, осложненных иностранным элементом, в сфере научных исследований и подбора адекватных коллизионных привязок для их регулирования. Определены характерные черты реализации трудовой деятельности в сфере международных морских исследований: гуманистический характер, системность и разновекторность, вариативность. Выяснено, что коллизионное регулирование трудовых правоотношений, осложненных иностранным элементом, которые возникают во время морских научных исследований, наиболее целесообразно производить с использованием *lex banderae* (*lex flagi* – закон флага) и *lex delegationis* (закон командировки).

Ключевые слова: трудовые правоотношения, осложненные иностранным элементом, осложненные иностранным элементом трудовые правоотношения в сфере научных исследований, международные морские исследования, коллизионное регулирование трудовых правоотношений, осложненных иностранным элементом, коллизионные привязки.

CONFLICT OF LAWS OF REGULATING OF LABOR RELATIONS OF SCIENTIFIC RESEARCHERS

Kravchuk P.S.

*Khmelnytsky university of management and law, str. Maidan Heroes, 8, Khmelnytsky, Ukraine
Kravchuk.pavel.88@mail.ru*

The article is devoted to questions of realization of labor relations complicated by a foreign element in the field of scientific research and selection of appropriate conflict bindings for their regulation. Characteristic features of the implementation of scientific activity are detected. The list of its includes numbers of features, which demonstrate that some kind of scientific researches need to involve international resources. International marine researches are among its.

Some International Laws, such as Convention on Marine Law, were analyzed. As a result several characteristic features of the implementation work in international marine research were detected. They are: human character; systematic and various vectors; variability. There is detected that the conflict of regulation of labor relations,

complicated by a foreign element that arise in the implementation of marine scientific research, the most advisable to using *lex banderae* (*lex flagi* – flag law) – since the work activity carried out within the marine scientific research precisely characterized by the specific place of work (seagoing vessel, scientific plant or equipment) and features specific relations (labor relations in the field of marine scientific research), and *lex delegationis* (law delegation trip) – apply to workers who are sent to work in foreign missions, and means of the right host country institution or organization that sent an employee to perform certain tasks abroad.

On our opinion, such conflict bindings as a *lex voluntaris* and *lex loci laboris* couldn't be apply for labor relations, complicated by a foreign element, in the field of international marine research, because plant and equipment are not considered the territory of the Member conducting the marine scientific research, and thus there is no possibility to choose the legal system of the State-researcher. Unacceptability application bindings recent conflict stems from such features as labor relations complicated by a foreign element that arise during the implementation of research activities, particularly in the implementation of marine scientific research as the variability of their regulation.

Key words: labor relations complicated by a foreign element, labor relations, complicated by a foreign element in research, international marine research, conflict of regulation of labor relations, complicated by a foreign element, conflict bindings.

Сучасний стан науки у світі характеризується значними темпами розвитку на тлі глобалізації, каталізатором чого є насамперед динамічний прогрес інформаційних технологій, який у свою чергу обумовлює генезис інформаційного суспільства. Серед держав – світових лідерів, які здійснюють наукові дослідження й наукові відкриття, можна назвати Японію, США, Швецію, Фінляндію, Данію, Швейцарію, Німеччину, про що свідчить середній показник наукоємності їх економіки – 2% [6]. Заради справедливості варто зауважити, що величина цього показника не відповідає цільовій величині, задекларованій у міжнародних нормативно-правових актах, наприклад, у Лісабонській стратегії (3%) [1], проте водночас показник наукоємності економіки України становить 0,73%.

Унаслідок такого стану справ Україна з моменту здобуття незалежності втратила більше 2/3 наукового потенціалу, що у свою чергу спричиняється систематичним фінансуванням сфери науки за «залишковим» принципом. Так, на фундаментальні наукові дослідження й розробки щороку витрачається в середньому лише 23% запланованої суми, на прикладні розробки – 18%, на науково-технічні розробки – 47% [6].

До зазначених проблем функціонування вітчизняної науки варто додати також недостатню законодавчу урегульованість окремих питань здійснення науково-дослідницької діяльності. Зокрема, мова йде про такі блоки проблемних питань, як невідповідність змісту Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» змісту наукової діяльності, невпорядкованість понятійно-термінологічного апарату, яким послуговуються законодавчі акти, неналежна урегульованість здійснення наукової й науково-дослідної діяльності з позиції трудового законодавства [10].

В останньому із зазначених блоків особливо цікавим і недостатньо дослідженим питанням є реалізація трудових правовідносин, ускладнених іноземним елементом, у сфері наукових досліджень у цілому та підбір адекватних колізійних прив'язок для урегулювання здійснення міжнародних, міжнаціональних польових наукових досліджень зокрема. Необхідність вивчення цієї проблеми та пошуку шляхів її вирішення обумовлює актуальність нашого дослідження.

Проблеми правового регулювання трудових правовідносин наукових працівників знайшли відображення в працях О. Гоц [5], О. Мірошніченко [9], М. Смолярової [13], С. Черновської [16] та інших авторів. Акцент на співвідношенні норм національного й міжнародного законодавства, за допомогою якого регулюється інститут трудового договору, зроблено в розвідці Ф. Цесарського [15].

Незважаючи на це, питанню регулювання трудових правовідносин, ускладнених іноземним елементом, у сфері наукових досліджень і підбору адекватних колізійних прив'язок для урегулювання здійснення міжнародних, міжнаціональних польових наукових досліджень не було приділено належної уваги.

Мета статті – розкрити колізійні норми регулювання трудових відносин наукових працівників.

В українській правовій практиці розмежовують поняття «наукова діяльність» і «науково-технічна діяльність». Основними критеріями диференціації цих понять є їх мета й форми прояву, що стає очевидним із їх законодавчого визначення. Так, у Законі України «Про наукову та науково-технічну діяльність» наукова діяльність трактується як інтелектуальна творча діяльність, спрямована на отримання й використання нових знань. Основними її формами є фундаментальні та прикладні наукові дослідження [12].

Згідно із Законом України «Про наукову та науково-технічну діяльність» науково-технічна діяльність – це інтелектуальна творча діяльність, спрямована на отримання й використання нових знань у всіх галузях техніки та технологій. Її основними формами (видами) є науково-дослідні, дослідно-конструкторські, проектно-конструкторські, технологічні, пошукові та проектно-пошукові роботи, виготовлення дослідних зразків або партій науково-технічної продукції, а також інші роботи, пов'язані з доведенням наукових і науково-технічних знань до стадії їх практичного використання [12].

Водночас спільними характеристиками як наукової, так і науково-технічної діяльності є інтелектуальність та творчість персоніфікованих суб'єктів їх реалізації. Ці спільні характеристики є визначальними, проте не вичерпними для розкриття змісту наукової й науково-технічної діяльності під час здійснення їх порівняння з іншими видами професійної діяльності. Однак з огляду на контекст нашого дослідження зосередимо увагу на науковій діяльності, якій притаманні такі специфічні особливості, як систематичність, універсальність, загальна суспільна значущість, незавершеність, наступність, критичність, достовірність, раціональність [14, с. 176], інтенсивність [8, с. 75].

Більше того, наукова діяльність не може здійснюватись без таких базових елементів, як потреба в наукових дослідженнях, чітко визначені об'єкт і предмет дослідження, прогнозована ефективність наукових досліджень, ресурси для проведення наукових досліджень та їх очікувані результати [8, с. 75]. І хоча значення кожного з названих базових елементів для здійснення наукової діяльності є приблизно еквівалентним, що обумовлюється їх системністю, відсутність одного з них виключає можливість здійснення повноцінної наукової діяльності; тому варто зробити наголос на такому елементі, як ресурси для проведення наукових досліджень.

Цілком очевидно, що проведення окремих наукових досліджень потребує інших, ніж наявні в розпорядженні окремого колективного суб'єкта, додаткових ресурсів. Такими ресурсами дуже часто є територія іноземних держав або суб'єкти, які перебувають у власності чи під прапором іноземних держав та прирівнюються до їх територій, природні або синтетичні ресурси, які перебувають у власності іноземних держав чи на нейтральних територіях, іноземні спеціалісти тощо. Унаслідок залучення останніх виникають трудові відносини, ускладнені іноземним елементом.

І хоча в сучасній правовій науці розроблено певні напрацювання з питань нормативно-правового й колізійно-правового регулювання трудових відносин, ускладнених іноземним елементом, у різних сферах [3; 4; 17], цю проблематику практично не було спроектовано (у розумінні наукового дослідження) на площину реалізації трудових правовідносин у науковій сфері.

Водночас окремі міжнародні документи, хоч і фрагментарно, урегульовують питання здійснення трудових правовідносин у сфері наукової діяльності. Фрагментарність таких документів проявляється насамперед у тому, що їх дія поширюється здебільшого лише на певну сферу, тобто такі міжнародні законодавчі акти є вузькоспеціалізованими. Яскравою ілюстрацією до викладеного може слугувати Конвенція Організації Об'єднаних Націй із морського права [7] (далі – Конвенція з морського права).

У Конвенції з морського права не визначається поняття «морські наукові дослідження». Цей пробіл спробував усунути Держдепартамент США, який розробив Перероблене керівництво до реалізації відповідних положень Конвенції Організації Об'єднаних Націй із морського права «Морські наукові дослідження». У цьому документі до морських наукових досліджень було зараховано заходи, що проводяться в океані, щоб розширити знання про морське середовище та процеси в ньому [11].

До згаданих заходів *не належать* такі: розвідка й освоєння природних ресурсів; гідрографічні обстеження (для підвищення безпеки судноплавства); військові дії, у тому числі військові дослідження; заходи, пов'язані з прокладкою й експлуатацією підводних кабелів; екологічний моніторинг та оцінка забруднення морського середовища; збір морських метеорологічних даних та інших рутинних спостережень за океаном (таких, що використовуються для моніторингу й прогнозування стану океану, попередження небезпечних природних явищ і прогнозів погоди, передбачення клімату), у тому числі за рахунок добровільних програм [11].

Проте текстуальний аналіз Конвенції з морського права дає змогу виокремити основоположні ознаки цього виду наукової діяльності, за допомогою яких можна здійснити подальший вибір колізійних прив'язок у регулюванні трудових правовідносин, ускладнених іноземним елементом, які виникають під час здійснення наукової діяльності.

Так, у ст.143 Конвенції з морського права декларується, що морські наукові дослідження здійснюються винятково з мирними цілями та на благо всього людства. У ч.3 ст.143 Конвенції з морського права йдеться про те, що держави-учасниці (як ті, які мають вихід до моря, так і ті, які такого виходу не мають) можуть здійснювати морські дослідження, а також сприяють міжнародній співпраці в царині морських досліджень шляхом участі у відповідних програмах, зміцнення дослідницького потенціалу, підготовки й залучення відповідних наукових кадрів, поширення досягнутих результатів [7].

На нашу думку, зі змісту наведеної норми можна виокремити такі ознаки трудової діяльності у сфері здійснення морських наукових досліджень: *гуманістичний характер*, що постає з принципу здійснення морських досліджень винятково в мирних цілях; *системність і різновекторність*, проявом чого є різні шляхи участі держав-учасниць у сприянні науковим морським дослідженням.

Важливим із позиції об'єкта нашого дослідження є положення Конвенції з морського права про те, що установки й обладнання, за допомогою яких здійснюються наукові морські дослідження як у водах, так і на континентальному шельфі, не мають статусу островів, їм не належать територіальні води, вони не впливають на делімітацію територіального моря, виключної економічної зони чи континентального шельфу (ст.259 Конвенції з морського права) [7].

Викладене твердження дає змогу припустити, що оскільки установки й обладнання не мають статусу островів та їм не належать територіальні води, то вони не вважаються частиною держави-учасниці, яка проводить ці наукові морські дослідження та якій ці установки й обладнання належать. Відповідно, на їх території не діє національне законодавство цієї держави-учасниці, у тому числі й трудове. У такому разі найбільш доцільним вбачається регулювання трудових правовідносин, які мають місце на установках та обладнанні, за допомогою або міжнародного законодавства, або законодавства держави, у територіальних водах якої чи на шельфі якої розташовуються установки чи обладнання. Таким чином, ще однією характерною ознакою трудових правовідносин, ускладнених іноземним елементом, які виникають у процесі здійснення наукової діяльності, є *варіативність їх правового регулювання*.

На нашу думку, зміст окресленої ознаки трудових правовідносин, ускладнених іноземним елементом, які виникають у процесі здійснення наукової діяльності, апіорі обмежує можливість права вибору сторонами таких правовідносин правової системи, за допомогою якої мав би врегульовуватись трудовий конфлікт у разі його виникнення. Тобто серед множини відомих колізійних прив'язок, з яких необхідно обрати найбільш адекватну для врегулювання ускладнених іноземним елементом трудових правовідносин наукових працівників, автоматично виключається можливість застосування *lex voluntaris* (автономії волі). Такий висновок логічно постає з твердження про те, що установки й обладнання не вважаються територією країни-учасниці, яка проводить наукові морські дослідження, а отже, відпадає можливість вибору правової системи цієї держави.

За тією ж логікою для колізійного врегулювання трудових правовідносин, ускладнених іноземним елементом, які виникають унаслідок реалізації наукової діяльності, не може бути застосовано іншу основну колізійну прив'язку – прив'язку до закону місця роботи (*lex loci laboris*).

Цю прив'язку інколи називають прив'язкою до права країни місця звичайного виконання працівником своєї трудової діяльності; до закону країни місця знаходження підприємства, на якому працює особа; до закону місця виконання роботи; до закону країни, у якій працівник зазвичай виконує свої трудові обов'язки; до закону країни, у якій робітник зазвичай виконує роботу; до права країни звичайного виконання роботи за договором; до закону країни, у якій (повністю чи переважно) виконується робота; до права місця здійснення трудової функції тощо [2].

І хоча така прив'язка найчастіше застосовується в разі нездійснення сторонами вибору правової системи або відсутності в сторін трудового договору вибору, що, власне, і спостерігається в окресленій ситуації з установками й обладнанням, які не вважаються територією країни-учасниці, яка проводить наукові морські дослідження, *lex loci laboris* не може використовуватись для колізійного регулювання трудових правовідносин, ускладнених іноземним елементом, наукових працівників, які здійснюють наукові морські дослідження. Таке твердження набуває сенсу з огляду на те, що установки й обладнання, які використовуються в морських наукових дослідженнях, не вважаються ні островами, ні територією держави, яка проводить дослідження або якій вони належать, а отже, правовідносини на цих установках не врегульовуються за допомогою законодавства цієї держави.

Таким чином, з множини можливих і застосовуваних у міжнародній правовій практиці колізійних прив'язок для врегулювання трудових правовідносин, ускладнених іноземним елементом, які виникають під час здійснення наукових морських досліджень, непридатними є прив'язки *lex voluntaris* та *lex loci laboris*.

З огляду на те, що виконання трудових зобов'язань у межах здійснення наукових морських досліджень не підпадає під загальні формули колізійного регулювання у зв'язку зі специфікою місця виконання роботи та особливостями конкретних відносин, виникає об'єктивна необхідність для регулювання означених трудових відносин застосувати так звані спеціальні колізійні норми з власними колізійними прив'язками. Такою, наприклад, є прив'язка до закону прапора – *lex banderae* (*lex flagi*).

Як правило, *lex banderae* (*lex flagi*) застосовується для регламентації праці особи на водному чи повітряному транспорті та передбачає врегулювання правовідносин за допомогою закону країни реєстрації транспортного засобу або до держави, під прапором чи ідентифікаційним символом якої перебуває цей транспортний засіб. Оскільки трудова діяльність, що здійснюється в межах морських наукових досліджень, характеризується саме специфікою місця виконання роботи (морське судно, наукова установка або обладнання) та особливостями конкретних відносин (трудові відносин у сфері наукових морських польових досліджень), то найбільш доцільним вбачається застосування саме колізійної прив'язки *lex banderae* (*lex flagi*) для врегулювання трудових правовідносин, які реалізуються під час здійснення наукової діяльності.

Іншою колізійною прив'язкою, яка, на нашу думку, може використовуватись для регулювання трудових правовідносин у сфері міжнародних морських наукових досліджень, проте з поправкою на індивідуальний, персональний, суб'єктивний характер, є *lex delegationis*. Ця прив'язка застосовується щодо працівників, яких направлено на роботу в закордонні відрядження, та означає застосування права країни місцезнаходження установи чи організації, яка направила працівника для виконання певних завдань за кордон.

Таким чином, колізійне регулювання трудових правовідносин, ускладнених іноземним елементом, які виникають під час реалізації наукової діяльності, зокрема й під час здійснення морських наукових досліджень, може здійснюватись із використанням двох колізійних прив'язок: *lex banderae* (*lex flagi* – закону прапора) та *lex delegationis* (закону делегування, відрядження). Водночас неадекватними для регулювання трудових правовідносин, ускладнених іноземним елементом, які виникають під час реалізації наукової діяльності, зокрема й під час здійснення морських наукових досліджень, є колізійні прив'язки *lex voluntaris* (автономії волі) та *lex loci laboris* (закону місця праці). Неприйнятність застосування останніх колізійних прив'язок постає з такої особливості трудових правовідносин, ускладнених іноземним елементом, які виникають під час реалізації наукової діяльності, зокрема й під час здійснення морських наукових досліджень, як *варіативність їх правового регулювання*. Її сутність визначається положеннями міжнародного законодавства, яким регулюється здійснення наукової діяльності на морі, та означає, що залежно від конкретної ситуації для регулювання трудових правовідносин, ускладнених іноземним елементом, наукових працівників має застосовуватись або міжнародне законодавство, або законодавство країни, у територіальних морських водах якої чи на шельфі якої проводяться такі дослідження.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні проблемних питань, які виникають у вітчизняній правовій практиці щодо врегулювання трудових правовідносин, ускладнених іноземним елементом, у сфері наукової діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. The Lisbon Strategy : An Analysis and evaluation of the methods used and results achieved [Electronic resources]. – Access mode : <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201107/20110718ATT24270/20110718ATT24270EN.pdf>.
2. Байбороша Н. Классические типы коллизионных привязок / Н. Байбороша // Журнал международного права и международных отношений. – 2011. – №4. – С. 22-23.
3. Белогубова О.В. Колізійно-правове регулювання трудових відносин, ускладнених іноземним елементом, в міжнародному судноплаванні / О.В. Белогубова // Актуальні проблеми політики. – 2013. – Вип. 50. – С. 120-130.

4. Белогубова О.В. Теоретичні проблеми відокремлення трудових відносин з іноземним елементом у самостійну сферу правового регулювання [Електронний ресурс] / О.В. Белогубова. – Режим доступу : <http://www.staionline.org.ua/politologiya/30-politika/1461-teoretichni-problemi-vidokremlennya-trudovix-vidnosin-z-inozemnim-elementom-u-samostijnu-sferu-pravovogo-regulyuvannya.html>.
5. Гоц О.В. Правове регулювання виникнення трудових правовідносин з науково-педагогічними працівниками : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. к.ю.н. : спец. 12.00.05 «Трудове право ; право соціального забезпечення» / О.В. Гоц ; Національний університет внутрішніх справ. – Х., 2004. – 20 с.
6. Захаркін О.О. Науково-технічна та інноваційна діяльність в Україні і в світі : порівняльний аналіз [Електронний ресурс] / О.О. Захаркін. – Режим доступу : <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/29850/1/Zaharkin%20monografija.pdf>.
7. Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права : міжнародний документ [прийнятий ООН 10. 12. 1982 р. ; ратиф. Верх. Радою Укр. 03. 06. 1999 р.] [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_057/page?text.
8. Лавриш Ю.Е. Особливості організації науково-дослідницької діяльності студентів вищих навчальних закладів [Електронний ресурс] / Ю.Е. Лавриш // Вісник НТУУ «КПІ». Філологія. Педагогіка : збірник наукових праць. – 2013. – Вип. 2. – С. 72-76. – Режим доступу : <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/5218>.
9. Мірошниченко О. Особливості правового регулювання строкових трудових відносин з науково-педагогічними працівниками у чинному законодавстві про працю та у проекті Трудового кодексу України [Електронний ресурс] / О. Мірошниченко. – Режим доступу : <http://ukterra.com.ua/node/39>.
10. Нагорічна О.С. Законодавче забезпечення процесу державного регулювання наукової діяльності [Електронний ресурс] / О.С. Нагорічна, Ю.О. Коновалов // Державне управління : удосконалення та розвиток. – Режим доступу : <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=724>.
11. Перероблене керівництво до реалізації відповідних положення Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права «Морські наукові дослідження» : міжнародний документ, прийнятий Держдепартаментом США 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.un.org/Depts/los/doalos_publications/publicationtexts/msr_guide%202010_final.pdf.
12. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 13.12.1991 р. № 1977-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>.
13. Смолярова М.Л. Особливості правового регулювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників [Електронний ресурс] / М.Л. Смолярова. – Режим доступу : http://www.bookz.com.ua/26/PD111_05.pdf.
14. Царенко О.В. Теоретичні підходи до організації наукової діяльності викладачів вищих військових закладів [Електронний ресурс] / О.В. Царенко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2014. – Вип. 30. – С. 176-177. – Режим доступу : <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/452/1>.
15. Цесарський Ф.А. Співвідношення норм національного трудового права й міжнародних правових актів у регулюванні інституту трудового договору [Електронний ресурс] / Ф.А. Цесарський. – Режим доступу : <https://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2FCyberLeninka.ru%2Farticle%2Fn%.pdf&lang=uk&c=57021ed79ead>.
16. Черновська С.М. Правове регулювання трудових відносин наукових працівників : дис. ... к.ю.н. : 12.00.05 / С.М. Черновська ; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. – К., 2012. – 231 с.
17. Яковлев В.В. Автономія волі у трудових відносинах, ускладнених іноземним елементом [Електронний ресурс] / В.В. Яковлев. – Режим доступу : <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/11838/%C2>.

REFERENCES

1. "The Lisbon Strategy": An Analysis and evaluation of the methods used and results achieved, available at : <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201107/20110718ATT24270/20110718ATT24270EN.pdf>.
2. Bayborosha, N. (2011), "Classical types of collision bindings", *Zhurnal mezhdunarodnoho prava i mezhdunarodnykh otnosheniy*, no. 4, pp. 22-23.
3. Belohubova, O.V. (2013), "Collision and legal regulation of the labour relations complicated by a foreign element in the international navigation", *Aktualni problemy polityky*, iss. 50, pp. 120-130.
4. Belohubova, O.V. "Theoretical problems of office of the labour relations with a foreign element to the independent sphere of legal regulation", available at : <http://www.stattionline.org.ua/politologiya/30-politika/1461-teoretichni-problemi-vidokremlennya-trudovix-vidnosin-z-inozemnim-elementom-u-samostijnu-sferu-pravovogo-regulyuvannya.html>.
5. Hots, O.V. (2004), "Legal regulation of emergence of labor legal relationship with scientific and pedagogical workers", Thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), 12.00.05, National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine.
6. Zakharkin, O.O. "Scientific and technical and innovative activity in Ukraine and in the world: comparative analysis", available at : <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/29850/1/Zaharkin%20monografija.pdf>.
7. "Convention of the United Nations on a marine law: international document [approved by UN in 10.12.1982; ratified by Verkhovna Rada of Ukraine 03. 06. 1999 p.], available at : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_057/page?text=%E8%F1%F1%EB%E5%E4%EE%E2%E0%ED%E8%FF+%ED%E0%F3%F7%ED%FB%E5.
8. Lavrish, Yu.E. (2013), "Features of the organization of research activity of students of higher educational institutions", *Visnyk NTUU «KPI». Filolohiya. Pedagogika : zbirnyk naukovykh prats*, iss. 2, pp. 72-76, available at : <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/5218>.
9. Miroshnichenko, O. "Features of legal regulation of the urgent labor relations with scientific and pedagogical workers in the current legislation about work and in the draft of the Labour code of Ukraine", available at : <http://ukterra.com.ua/node/39>.
10. Nahorichna, O.S. and Konovalov, Yu.O. "Legislative ensuring process of state regulation of scientific activity", *Derzhavne upravlinnya : udoskonalennya ta rozvytok*, available at : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=724>.
11. "The processed management to implementation of the relevant provisions of the Convention of the United Nations on a marine law "Sea scientific researches" ": the international document accepted by U.S. State Department of 2010., available at : http://www.un.org/Depts/los/doalos_publications/publicationstexts/msr_guide%202010_final.pdf.
12. "About scientific and technical activity": Law of Ukraine from 13.12.1991 № 1977-XII, available at : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1977-12>.
13. Smolyarova, M.L. "Features of legal regulation of professional activity scientific and pedagogical worker", available at : http://www.bookz.com.ua/26/PD111_05.pdf.
14. Tsarenko, O.V. (2014), "Theoretical approaches to the organization of scientific activity of teachers of the highest military institutions", *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, iss. 30. – pp. 176-177, available at : <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/452/1>.
15. Tsesarskiy, F.A. "Correspondence of the national labour law standards and the international legal acts in regulation of institute of the employment contract", available at : <https://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2FCyberLeninka.ru%2Farticle%2Fn%.pdf&lang=uk&c=57021ed79ead>.

16. Chernovska, S.M. (2012), "Legal regulation of the labour relations of scientist's thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), 12.00.05, Institute of the state and right is the name of V.M. Koreckoho, Kyiv, Ukraine.
17. Yakovlev V.V. "Will autonomy in the labour relations complicated by a foreign element", available at : <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/11838/%C2>.

УДК 347 (477)Укр

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ГРОМАДЯН НА ЖИТЛО

Литвин Д.О., науковий співробітник

*Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака
Національної академії правових наук України, м. Київ, вул. Раєвського, 23-а, Україна
ld24.ares@gmail.com*

У статті розглянуто історичні етапи формування житлового права радянського періоду. Перші закони в цій сфері приймаються на початку ХХ століття. Із цього часу починається потужний шлях розвитку житлового законодавства, яке поступово проходить розвиток від системи норм до інституту галузі цивільного права.

Ключові слова: право на житло, житлове законодавство, житлова політика, житловий фонд, правове регулювання забезпечення житлових прав громадян.

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ГРАЖДАН НА ЖИЛЬЕ

Литвин Д.А.

*Научно-исследовательский институт частного права и предпринимательства имени академика Ф.Г. Бурчака
Национальной академии правовых наук Украины, г. Киев, ул. М. Раевского, 23-а, Украина
ld24.ares@gmail.com*

В статье рассмотрены исторические этапы формирования жилищного права советского периода. Первые законы в этой сфере принимаются в начале ХХ века. С этого времени начинается мощный путь развития жилищного законодательства, которое постепенно проходит развитие от системы норм до института отрасли гражданского права.

Ключевые слова: право на жилье, жилищное законодательство, жилищная политика, жилой фонд, правовое регулирование обеспечения жилищных прав граждан.

RETROSPECTIVE ANALYSIS PUBLIC'S RIGHT TO HOUSING

Lytvyn D.O.

*Research institute of private law and entrepreneurship academician F.G. Burchak
National academy of sciences of Ukraine, str. Rajewski, 23-a, Kyiv, Ukraine
ld24.ares@gmail.com*

The historical stages of formation in housing law of soviet period. The first laws in this sphere are approved at the beginning of XX century. From this time the powerful development of housing law started which comes gradually the development from the system of statements to the institute of branch in civil law. The history of housing law closely connected with the history of state and society because the housing is one of the elements in the mechanism of human social rights realization. Historical experience of housing legislation development may be used for comparative analysis performance and liquidation of modern needs by the reformation of housing branch. By the way the necessity in researching of historical basis of housing law is connected with follow: firstly, it will give the possibility to define the place of housing law in the legal system of Ukraine; secondly, the researching of housing law history is a way in the defining of doctrinal basis of citizen rights for housing in the conditions of human rights standards which must be defined within complex research of different law branches without only connection to the basis of civil legislation; thirdly the researching of housing law history may give the possibility into the liquidation of empty space in housing law which appeared in the connection with overloading of soviet ideology in the theory of housing law. Modern housing law and legislation need the reformation because the Housing Code Ukrainian SSR is actual and it was approved by the principles of planning economy.

It's necessary to state that by the twenty years after Constitution of Ukraine approving in juridical science (firstly in the theory of housing law) there is no one understanding of essence and content of citizens right for housing is not solved. Problem of doctrinal defining of citizen's right for housing is still active. It causes the necessity of future research in different aspects of citizen's right for housing including forms and guaranties of its realization.

Key words: right for housing, housing legislation, housing policy, housing, legal regulation of housing rights.